

Table of Contents

Preface	ix
A Short Guide to Czech Pronunciation	xii
A Brief Chronology of Czech History	xiii
Dictionary	1
List of Tables	195
Bibliography	197
Index	199

Index

The main dictionary entries are grouped here under thematic headings. Several entries appear under more than one heading.

Appearances

beauty queen	miss
beret	rádiovka
clothing brands	Jitex
folk costume	kroj
hippie	mánička
jeans	Rifle
long hair	háro
nakedness	nahota
overalls	montérky
pants	tesílky
purple jacket	fialové sako
slippers	pantofle
sweatpants	tepláky

Art

artist	umělec
cartoonist	Jiránek, Vladimír
Czech baroque	české baroko
national/merited artist (award)	národní/zasloužilý umělec
painters	Lada, Josef Mánes, Josef Mucha, Alfons
People's School of Art	Lidová škola umění
socialist realism	sorela

Celebrities

actors	Baarová, Lída Bohdalová, Jiřina Brejchová, Jana Brzobohatý, Radoslav Burian, Vlasta Hrušínský, Rudolf Landovský, Pavel Menšík, Vladimír
--------	--

actors

Nový, Oldřich
Polívka, Bolek
Werich, Jan

singers

Bílá, Lucie
David, Michal
Gott, Karel
Mládek, Ivan
Nedvěd, Honza

world travelers

Pucholt, Vladimír
Hanzelka and Zik-
mund

Children (see also School)

bedtime prayer

Andělíčku, můj stráž-
níčku

bogeyman

hejkal

Boy Scouts

Junák

card game

Černý Petr

cartoons

Ferda Mravenec
Krteček
Rumcajs
večerníček

children's books

Bylo nás pět
Broučci
Foglar, Jaroslav
Honzíkova cesta
Malý Bobeš

children's songs

Skákal pes

christening

vitání občánků

fairy tales

Dlouhý, Široký a Bys-
trozraký
Kdysi dávno
Kopecký, Matěj
loutkové divadlo
Otesánek
pohádka
Smolíček pacholíček
Spejbl and Hurvínek

fairy tales	zazvonil zvonec a po- hádky je konec
games	bobříky
Grandfather Frost rhymes	Člověče, nezlob se Děda Mráz ententyky Vařila myšička kašičku Velká láska postel praská
summer camp	bodování úklidu
youth organization	čestné pionýrské Pionýr SSM

Cities and Towns

Aš	
Brno	
Carlsbad	Karlovy Vary
České Budějovice	
freehold	lhota
Gottwaldov	
Haviřov	
Jáchymov	
Kladno	
Lidice	
Olomouc	
Ostrava	
Pardubice	
Pilsen	Plzeň
Prague	Praha

Communism

auxiliary public security patrol	pomocná stráž veřej- né bezpečnosti
border guard	pohraniční stráž
bourgeois origin	buržoazní původ
Číhošť miracle	Číhošťský zázrak
Club of Working People	SKP
Colorado beetle	mandelinka brambo- rová
communism	kunismus
communist leaders	Gottwald, Klement Husák, Gustáv Slánský, Rudolf Svoboda, Ludvík KSC
Communist Party	rudá knížka ÚV KSC
communist language	kůl v plotě ptydepe
comrade	soudruh
constructive	budovatelský
cost accounting in a self-supporting unit	chozraščot

defense education
Evening University
of Marxism-Leninism
exit visa permit
five-year plan
Gottwaldov (city)
Great October Socialist
Revolution
imported goods

informer
lustration
mass song
May Day
meat will come soon
miners
moneychanger
national committee
National Front
nationalization
normalization
Order of Labor
People's Militia
personnel file
Public Security
public service work

Red Right newspaper
screening commission
self-published literature
show trials

Socialism with a human
face

socialist realism
Socialist Union of Youth
Solidarity Fund
Spartakiáda
State Security
television
totalitarianism
trade union
under the counter item
Union for Cooperation
with the Army
vault
Victorious February
welcoming the little
citizens
work brigade
working Saturday

branná výchova
VUML

výjezdni doložka
pětiletka
Gottwaldov
Velká říjnová socialist-
tická revoluce

bony
Tuzex
udavač
lustrace
masová píseň
1. máj
maso bude vbrzku
Jsem horník a kdo je víc
vekslák
národní výbor
Národní fronta
znárodnění
normalizace
Řád práce
Lidové milice
kádrový spis
VB
Akce Z
Železná neděle
Rudé právo
prověřková komise
samizdat
politické procesy
Socialismus s lidskou
tváří

sorela
SSM
Fond solidarity
Spartakiáda
StB
Major Zeman
totalita
ROH
podpultovka
Svazarm

trezor
Vítězný únor
vítání občánků

brigáda
pracovní sobota

Consumer Products

automobiles	Škoda
books	Laurin and Klement knížní čtvrtek

cigarettes	Petra
clothing	Jitex
collectibles	céčka
department store	Prior
dishwashing soap	Jar
explosives	semtex
fourth price category	čtvrtá cenová skupina
garnet	granát
glass/crystal	sklo
grocery store	Jednota
jeans	Rifle
liniment	Alpa
meat will come soon	maso bude vbrzku
medicine	paralen
mineral water	Mattoni
pants	tesilky
plastic bag	igelitka
purple jacket	fialové sako
records	Supraphon
shoes	Baťa
three-wheeled car	Velorex
under-the-counter item	podpultovka
work accessories	fasovat

Czech Places (see also Cities and Towns)

Bohemia	Čechy
castles and chateaux	hrady a zámky
Central Europe	střední Evropa
Chod region	Chodsko
Czech basin	česká kotlina
Czech Paradise	Český ráj
Czech Republic	Česká republika
Czechia	Česko
Czechoslovakia	Československo
Dukla Pass	Dukelský průmysk
fish pond	rybník
Giant Mountains	Krkonoše
Haná region	Haná
High Castle	Vyšehrad
Highlands	Vysočina
Ještěd Mountain	Ještěd Mountain
Karlštejn Castle	Karlštejn
Kramář's Villa	Kramářova vila
Lány	Lány
Moldau River	Vltava
Moravia	Morava
Mt. Snowy	Sněžka
National Museum	Národní muzeum
Petřín Hill	Petřín
Prague Castle	Hrad
Říp Mountain	Říp
Ruzyně Airport	Ruzyně
Silesia	Slézsko
Slavín burial ground	Slavín
Slovácko region	Slovácko

Subcarpathian Ruthenia	Podkarpatská Rus
Strahov Stadium	Strahov
Straka Academy	Strakova akademie
Šumava region	Šumava
Velehrad Cathedral	Velehrad
Velká Javořina Mountain	Velká Javořina
Wallachia region	Valašsko
Wenceslas Square	Václavské náměstí
Žižkov	Žižkov

Expressions

As on New Year, so for the whole year	Jak na Nový rok, tak po celý rok
at us	u nás
American from Vysočany	Američan z Vysočan
aunt	teta
bourgeois origin	buržoazní původ
breasts (goats)	kozy
Central Europe	střední Evropa
constructive	budovatelský
cucumber season	okurková sezona
death	zubatá
Every Czech a musician	Co Čech, to muzikant
Everywhere good, at home the best	Všude dobře, doma nejlíp
fat cat	papaláš
fateful eights	osudové osmičky
fourth price category	čtvrtá cenová skupina
gay	teplouš
Go, home Ivan!	Běž domů, Ivane
God bless you	Pozdrav pánbůh
golden hands	zlaté ruce
good day	dobry den
honor to labor	čest práci
Jesus and Mary	Ježíšmarjá
kiss-ass	Hujer
mister	pan
national/merited artist	národní/zasloužilý umělec
nicely Czech	hezky český
non-Gypsy	gadžo
Our land is not blossoming	Nашe země nezvketá
ox	vůl
people, the	lid
petty theft	malá domů
post-February	poúnorový
purple jacket	fialové sako
respectfully report	poslušně hlásím
robot	
Shake, Donkey	Oslíčku, oťes se
shit	hovno
Spanish village	španělská vesnice
stake in the fence	kůl v plotě
Stick your finger through your neck	strč prst skrz krk

to success	nazdar
to your health	na zdraví
topsy-turvy place	Kocourkov
Truth triumphs	Pravda vítězí
up yours	do prdele
We were here before	Byli jsme před Ra-
Austria...	kouskem...
weather-lore	pranostika
work ennobles	práce šlechtí

Folk Traditions (see also Holidays)

bogeyman	hejkal
Burning of the Witches	pálení čarodějnic
carnival	masopust
carrying out of death	vynášení smrti
chimneysweep	komíník
Easter	Velikonoce
Easter whip	pomlázka
evening bell	klekání
fair	jarmark
folk costume	kroj
folk song	lidovka
grape harvest	vinobraní
harvest festival	dožínky
King Barley	Král Ječmínek
lace	krajka
maypoles	máje
nativity scenes	betlémy
pilgrimage	pout'
Ride of Kings	Jízda králů
village fair	posvícení
wayside cross	boží muka
weather-lore	pranostika
welcome with bread	vítání chlebem a solí
and salt	

Food and Drink

baby food	sunar
beer	pivo
bread roll	rohlík
cabbage	zelí
cafeteria	bufet
cake	koláč
carp	kapr
coffeeshouse	kavárna
cola	Kofola
crepes	palačinky
deli meat	Gothajský salám
dumpling	knedlík
food	jídlo
fourth price category	čtvrtá cenová skupina
fried cheese	smažený sýr
goulash	guláš
grape harvest	vinobraní

Home Cookbook	Domácí kucharka
hops	chmel
Italian salad	vlašský salát
lard	sádlo
liquor	Becherovka
meat will come soon	maso bude vbrzku
mineral water	Mattoni
mulled wine	svažené víno
mushrooming	houbaření
odorous cheese	tvářůžky
open-faced sandwiches	chlebičky
pig slaughter	zabíjačka
pizza	pizza
plum brandy	slivovice
poppy seed	mák
pork filet	řízek
pork-dumplings-	vepřo-knedlo-zelo
-sauerkraut	
potatoes	brambory
preserves	zavařeniny
restaurant	restaurece
rice souffle	rýžový nákyp
rum	rum
sauce	omáčka
sirloin with cream sauce	svíčková na smetaně
snack	svačina
soup	polévka
spekwurst	špekáček
sweetshop	cukrárna
tea	čaj
Unity Store	Jednota
welcome with bread	vítání s chlebem a solí
and salt	
young wine	burčák

Foreigners and Ethnicities

America	Amerika
Austria	Rakousko
Bulgaria	Bulharsko
Europe	Evropa
exile	exil
expulsion of Germans	odsun
German	Němec
Gypsy/Roma	cikán
Habsburgs	Habsburkové
Hungary	Maďarsko
Jew	Žid
non-Gypsy	gadžo
Poland	Polsko
Russia	Rusko
Russian language	ruština
Slovakia	Slovensko
Solidarity Fund	Fond solidarity
Spanish village	španělská vesnice
Sudeten Germans	sudetští Němci

Ukrainians	Ukrajinci
Vienna	Vídeň
Vietnamese	Vietnamci
Yugoslavia	Jugoslávie

Historical Figures

Beneš, Edvard	
Charles IV	Karel IV
Dobrovský, Josef	
Franz Josef	
Fučík, Julius	
Gottwald, Klement	
Havel, Václav	
Havlíček Borovský, Karel	
Horáková, Milada	
Hus, Jan	
Husák, Gustav	
Jiří z Poděbrad	
Jungmann, Josef	
Kosmas	
Maria Theresa	
Masaryk, Tomáš Garrigue	
Palach, Jan	
Palacký, František	
Remek, Vladimír	
Rudolf II	
Slánský, Rudolf	
Svoboda, Ludvík	
Žižka, Jan	

History

apolitical politics	apolitická politika
August invasion	srpnová invaze
Bach's Absolutism	Bachův absolutismus
Battle of Lipany	Lipany
Battle of Moravian Field	Moravská pole
Battle of White Mountain	Bílá hora
Beneš Decrees	Benešovy dekrety
Charter 77	Charta 77
concentration camp	lágr
defenestration	defenestrace
dissident	disident
Dukla Pass	Dukelský průsmyk
Era of Darkness	temno
expulsion of Germans	odsun
First Republic	První republika
five political parties, the	pětka
Great Moravian Empire	Velkomoravská říše
Habsburgs	Habsburkové
May Uprising	Květnové povstání
meaning of Czech history	smysl českých dějin
Munich	Mnichov
National Revival	Národní obrození
Nazi repression	Heydrichiáda

nobility	šlechta
October 28	28. říjen
peasants at Chlumec	sedláci u Chlumce
post-February	poúnorový
Prague Spring	pražské jaro
Premyslid dynasty	Přemyslovci
Protectorate	Protektorát
regional governor	hejtman
resistance movement	odboj
show trials	politické procesy
Slovak National Uprising	SNP
Straka Academy	Strakova akademie
Thirty Years' War	Tricetiletá válka
Velvet Divorce	sametový rozvod
Velvet Revolution	sametová revoluce
Věstonice Venus	Věstonická Venuše
Victorious February	Vítězný únor
Young Czechs	mladočeši

Holidays

All Souls Day	Dušičky
birthday	narozeniny
Christmas	kapr
	Ježíšek
	Vánoce
Easter	Hody hody doprovody
	pomlázka
	Velikonoce
Grandfather Frost	Děda Mráz
Great October Socialist Revolution	Velká říjnová socialistická revoluce
International Women's Day	MDŽ
Liberation Day	Den osvobození
May Day	1. máj
name day	jmeniny
New Year's Eve	Silvestr
Nicholas and the Devil	Mikuláš a čert
October 28	28. říjen
New Year's Day	Jak na Nový rok... PF
Three Kings Day	Tři králové
Victorious February	Vítězný únor

Home, Work, and Daily Life

apartment leases	dekrety na byt
asset stripping	tunelování
baksheesh	všimné
banking	Živnostenská Banka
bill	účet
building superintendent	domovní důvěrník
buses	ČSAD
cost-accounting in a self-supporting unit	chozraščot
cottage	chata

country house	chalupa
courtyard	dvůr
fourth price category	čtvrtá cenová skupina
funeral	pohřeb
gardener's colony	zahrádkářská kolonie
highways	D1
identification card	občanský průkaz
Kolben-Danek Machinery Works	ČKD

local PA system	místní rozhlas
meat will come soon	maso bude vbrzku
moneychanger	vekslák
mushrooming	houbaření
payment slip	složenka
petty theft	malá domů
plastic bag	igelitka
polyclinic	poliklinika
prefabricated apartment building	panelák
privatization	kuponová privatizace
public service work	Železná neděle
pull	protektce
purple jacket	fialové sako
restitution	restituce
rubber stamp	razítko
sales clerk	prodávkačka
sick note	neschopenka
slippers	pantofle
Standard Farming Cooperative	JZD

streetcar	tramvaj
sweatpants	tepláky
ticket inspector	revizor
tourist agency	Čedok
trade unions	ROH
under-the-counter item	podpultovka
village	vesnice
weekender	lufťák
work accessories	fasovat
work brigade	brigáda
work enobles	práce šlechtí
worker	dělník
working Saturday	pracovní sobota

Language (see also Expressions)

abbreviations	zkratky
communist language	ptydepe
Czech language	čeština
dialects	hantec
	krátký zobák
diminutive	zdrobnělina
exception words	výjmenovaná slova
female names	ová
first and last names	Jan Novák

informal/formal forms of address	tykáni/vykání
letter ř	ř
Russian language	ruština
spelling	pravopis
standard Czech	spisovná čeština

Literature

feuilleton	fejeton
Granny	Babička
Kingscourt Manuscript	Královédvorský rukopis
May	Byl pozdní večer, první Máj
Nikola Šuhaj the Outlaw	Šuhaj, Nikola
Old Czech Legends	Staré pověsti české
Proud Princess	Pyšná princezna
Otto's Encyclopedia	Ottův slovník naučný
self-published literature	samizdat
Švanda the Bagpiper	Švanda dudák
Švejk	Švejk
writers	Bezruč, Petr
	Čapek, Karel
	Erben, Karel Jaromír
	Hašek, Jaroslav
	Havel, Václav
	Havlíček Borovský, Karel
	Hrabal, Bohumil
	Jirásek, Alois
	Mácha, Karel Hynek
	Němcová, Božena

Media (see also Celebrities)

actors	Baarová, Lída
	Bohdalová, Jiřina
	Brejchová, Jana
	Burian, Vlasta
	Hrušínský, Rudolf
	Menšík, Vladimír
	Nový, Oldřich
	Polívka, Bolek
	Pucholt, Vladimír
	Svěrák, Zdeněk
	Barrandov
	DAMU/FAMU
	Homolka
	Jak svět přichází o básníky
	Limonádový Joe
	Nová vlna
	Pyšná princezna
	S tebou mě baví svět
	Starci na chmelu

film

film	trezor
	Vinnetou
magazines	Dikobraz
	Květy
	Milá Sally
	Mladý svět
newspapers	Lidové noviny
	Rudé právo
radio	Rádio Svobodná Evropa
	Radio Luxembourg
television	Bohouš
	Dietl, Jaroslav
	Kavčí hory
	Major Zeman
	Nemocnice na kraji města
	televizní pondělky
	večerníček

Military and Police

army life	bažant
	Černí baroni
	modrá knížka
	vojna
auxiliary public security patrol	pomocná stráž
Battle of Dukla Pass	dukelský průsmyk
Battle of Lipany	Lipany
Battle of Moravian Field	Moravské pole
Battle of White Mountain	Bílá hora
concentration camp	lágr
criminals	Babinský, Václav
Czech fighter pilots	čeští letci
defense education	branná výchova
legionnaires	legionáři
May Uprising	květnové povstání
military leaders	Svoboda, Ludvík
	Žižka, Jan
Pankrác Prison	Pankrác
People's Militia	Lidové milice
Public Security	Veřejná bezpečnost
rebels	květnové povstání
	Mašín
	SNP
respectfully report	poslušně hlásím
State Security	StB
Thirty Years' War	Tricetiletá válka
Union for Cooperation with the Army	svazarm
War of the Maidens	Dívčí válka
work camps	totální nasazení
Ye Who Are God's Warriors	Ktož jsú boží bojovníci

Music

brass band music	dechovka
children's songs	Skákal pes
Christmas mass	Hej, Mistře
cimbalom music	cimbál
country music	country
	Porta
classical music	Dvořák, Antonín
	Má vlast
	Prodaná nevěsta
	Rusalka
	Smetana, Bedřich
Every Czech a musician	Co Čech, to muzikant
folk song	Hašler, Karel
	lidovka
Golden Songbird contest	Zlatý slavík
mass song	masová píseň
national anthem	Kde domov můj
People's School of Art	Lidová škola umění
polka	polka
protest songs	Modlitba pro Martu
Radio Luxembourg	Radio Luxembourg
rock and roll	bigbít
Semafor Theater	Semafor
shopkeeper's ballad	kramářská píseň
singers and groups	Bílá, Lucie
	David, Michal
	Destinová, Ema
	Dvorský, R.A.
	Golden Kids
	Gott, Karel
	Kryl, Karel
	Mišík, Vladimír
	Mládek, Ivan
	Nedvěd, Honza
	Olympic
	Plastic People of the Universe
	Reed, Dean
Švanda the Bagpiper	Švanda dudák
Unrequited Love (song)	Škoda lásky
Voskovec & Werich	
Ye Who Are God's Warriors	Ktož jsú boží bojovníci

Myths and Legends

Blaník Knights	Blaník
Forefather Čech	Čech
golem	
Jánošík	
King Barley	Král Ječmínek
Libuše	
Nepomuk, Jan of	Nepomucký, Jan

Old Czech Legends
Radhošť Mountain
War of the Maidens
water sprite
White Lady
witch

Staré pověsti české
Radhošť
Dívčí válka
vodník
Bílá paní
ježibaba

National Traits

artist
comfort
Czech Question, the
Czechness
dove-like character
egalitarianism
envy
Everywhere good,
at home the best
golden hands
intelligentsia
little Czech
meaning of Czech history
Mr. Brouček
provinciality
stupid Jack
what we are like
work ennobles

umělec
pohoda
Česká otázka
češství
holubičí povaha
rovnostářství
závist
Všude dobře, doma
nejlíp
zlaté ruce
intelligence
malý český člověk
smysl českých dějin
pan Brouček
maloměstšáctví
hloupý Honza
jací jsme
práce šlechtí

Religion

Catholic Church
Čihošť miracle
Comenius, Jan Amos
Cyril and Methodius
Czechoslovak Church
Hussites
Jew
Kralice Bible
Protestant
Saint Wenceslas
Union of Brethren
Velehrad Cathedral
Ye Who Are God's
Warriors

Katolická církev
Čihošťský zázrak
Komenský, Jan Amos
Cyril and Metoděj
Československá církev
husité
Žid
Bible kralická
evangelík
Svatý Václav
Jednota bratrská
Velehrad
Ktož jsú boží bojovníci

School

Charles University
children's primer
cultivation work
dictation
engineer
Evening University
of Marxism-Leninism
high school
May student celebration

Univerzita Karlova
Ema má mísu
pěstitecké práce
diktát
inženýr
VUML
gymnázium
Májáles

Parent-Teachers' Association SRPŠ
People's School of Art
recitation
report card
required reading
school
student's record book
Lidová škola umění
recitace
vysvědčení
povinná četba
škola
žakovská kniha

Social Life

card games
coffeehouse
courtyard
Czech Hikers' Club
entertainment
Falcon Education and
Physical Fitness
Association
form
overnight hike
polka
pub
public square
Radio Yerevan
sex
spa
summer beer garden
mariáš
kavárna
dvůr
Klub českých turistů
zábava
Sokol
ples
čundr
polka
hospoda
náměstí
Rádio Jerevan
sex
lázeň
letní zahrada

Sport

athletes
Bican, Josef
Čáslavská, Věra
Holík, Jaroslav
Jágr, Jaromír
Masopust, Josef
Panenka, Tonda
Zátopek, Emil
bicycle soccer
Dukla Prague Sports Club
Falcon Education and
Physical Fitness
Association
football tennis
hockey
Peace Race
soccer
soccer clubs
Spartakiáda
Strahov Stadium
Bican, Josef
Čáslavská, Věra
Holík, Jaroslav
Jágr, Jaromír
Masopust, Josef
Panenka, Tonda
Zátopek, Emil
kolová
Dukla Praha
Sokol
nohejbal
hokej
Závod míru
fotbal
Sparta/Slavia
Spartakiáda
Strahov

Symbols

chalice
crown
linden/lime tree
lion
kalich
koruna
lípa
lev

Theater (see also Actors)

amateur theater	ochotnické divadlo
black light theater	černé divadlo
Kludský Circus	Cirkus Kludský
plays	Lucerna Maryša Naši furianti
puppet theater	loutkové divadlo
Theater and Film Schools	DAMU/FAMU
theater	divadlo
theaters	Cimrman, Jára Divadlo Na zábradlí Laterna magika Národní divadlo Semafor Spejbl a Hurvínek Voskovec & Werich